

HONVÉD.

Megjelenik e' lap vasárnapot kivéve minden este, féliven. Tartalmát teszik a' főhadivezéréség hivatalos közleményei, irányczikkek, bel- és külföldi hírek.
Hirdetmények a' szokott díjért vétetnek fel.

Nem hivatalos rész. Országgyűlés.

Alig vélünk e' hasábokon kedvesebb olvasmányt közölhetni mint, ha adjuk egész terjedelmében Kossuth Lajosnak a' képv. ház f. hó 13-i ülésében mondott remek beszédét, mely így hangzik:

Az örökkévaló gondviselés ugy akará, hogy azon időperczek óta, mióta arról van szó, hogy e' nemzet ujjaszülessen-e hosszu, dicső életre, vagy meghaljon, a' körülmények viszontagságainál fogva inkább, mint saját tehetségem 's érdemeimnél fogva, nekem azon szerep jutott, hogy nem kevés részt veszek e' dolgokban 's azért engedjenek meg a' tisztelt képviselők, hogy a' most felolvasott válasz értelmezésére nézve, némely körülmények fel- említésével alkalmatlankodjam.

Az austriai ház, mely rég nem volna már, ha a' magyar nemzetnek példátlan hűségű kegyelme nem tartotta volna meg, az austriai ház, mely a' mult időkben is, igazán lehet mondani, ritkán volt isten által megáldva emberrel, ki mondhatta volna: én tartottam fel a' házat; hanem hol gazságok, hol váratlan körülmények vezették keresztül őket az életen; az austriai ház, mely istennek ezen különös kegyelmét, — mert csak ez tarthatta fel olyan egyénekkel, — azzal hálálta meg, hogy minden perczet, mely a' despotismusnak kedveze, a' népek leigázására fordított, az austriai ház mondom, a' mult martiusi napokban Magyarország hűségében találta fel ismét támaszát. Ezt merem állítani, ezt a' historia igazolni fogja. És a' magyar igen keveset kötött ki ezen hűsége feltételeül, semmit egyebet, mint a' mihez joga volt isten 's világ előtt, megtartását azon kötéseknek, melyeknek feltétele alatt tette ezen háznak fejére a' koronát; mert legujabb törvényeinkben nincs ujabb engedmény, ez Magyarország szabadságát meg nem alapíthatá; mert Magyarország nem hódított

tartomány, hanem oly önállású ország, mely három század előtt azt mondotta az austriai háznak: itt a' korona, uralkodjál, de tartsd tiszteletben szabadságomat, melylyel bírok. Semmi újat tehát az utóbbi országgyűlésen hozott törvények nem adtak, mert az önállás, melyet biztosítanak, ezer éves joga a' magyar földnek; más különbség nincs benne, mint pusztán az, hogy a' körülmények változatossága szerint, változott a' kormányzatnak formája; méltóztatassanak visszaemlékezni, valjon magyar királyi helytartó tanácsa mindig volt-e a' nemzetnek? Nem, csak a' mult század második felében alkottatott. A' mint fejlődnek a' körülmények, 's az uralkodási eszmék tárgulnak, vagy szorulnak: akint alkottatnak a' kormányok. Előbb voltak nem tudom minő tanácsosok, kormányzók, főispánok, hadvezérek, biztosok; azután jött a' helytartó tanács 's ezután a' ministerium, semmi egyéb okból, mint pusztán azon nézetből, hogy testület nem lehet felelős 's azért a' helytartótanács dolgait egyes emberekre kell bizni, kik felelhessenek a' nemzetnek. Enyuyi a' változás; de az önállás, melyet az 1790: 10-dik törvényezikk biztosított, kötelességé volt ugy a' helytartótanácsnak, mint kötelességévé tétetett a' ministeriumnak. Következésképp új adomány, jogszerzés, a' 848-iki törvényekben nem foglaltatik, a' minélfogva azt mondhatná valaki, hogy nehéz körülmények közt csikarta ki talán a' nemzet fejedelmétől, mit ez, kedvezőbbé változván a' körülmények, megtartani nem köteles; ujjabb adomány itt fenn nem forog, mert ha a' helytartótanács teljesítette volna kötelességét a' multban, mint esküje szerint teljesítenie kellett volna: a' magyar önállás, az, hogy Magyarország vére és pénze ne pazaroltassék idegen zsarnokok czéljainak kivitelére, szinte kötelessége lett volna a' helytartótanácsnak, mint kötelességévé tétetett a' ministeriumnak. Így áll a' dolog 's nem is tettek ez ellen kifogást az első időben; sőt azok ellenében, kik ezen nem jog, hanem országlási forma

ellen feltámadtak, tudja a' nemzet 's tudni fogja a' historia, mikép a' fejedelem összehívta az országgyűlést, hogy gondoskodjék védelmi eszközökről, azon pártütések elnyomására, melyek arra voltak intézve, hogy az 1818-ki törvény ne álljon meg; maga hívta fel erre az országgyűlést ama Ferdinánd, ki később, midőn felhasználott, leugrott a' királyi székről. Azon a' téren áll tehát a' nemzet, miszerint a' király hívta fel, hogy védelmezze a' hazát, mert lázadás és pártütés támadta meg; azon a' téren állunk, miszerint akkor, midőn erőre kapott a' lázadó, a' pártütő, kit titkon mindig ápolt, de hogy mégis imitt-amott a' legalitás színét viselje, egy pár szóval kárhoztott az udvar, maga rántotta le később a' fátyolt, megfordította a' szót 's mondja: „nem az az áruló, kit én királyi esküm szerint annak bélyegeztem, 's kinek legyőzésére felhívtam e' nemzetet, hanem most ti, kiket összehívtam, hogy védelmezétek a' hazát, ti vagytok a' pártütők, és ki megtámadta az országot, az az én kedves hivem!“ Ezen alapon állunk.

Tehát, havan még az egekben isten, miről kételkedni nem fogok soha ez életben; — mert hiszen az élet támaszát veszteném el általa, — ha van igazságos isten, lehet-e, hogy megáldja az ily alávaló, az emberi nyelvben ismert szavakkal eléggé nem bélyegezhető, irtózatossá istentelen bánásmódot, melyet elkövetnek? — Ha nyílt harcra léptek volna 's mondották volna: nem akarjuk megtartani a' törvényt, legyünk ellenségek, — ám jól van; de nem! hanem kivítették seregeinket, felhasználták, a' szabadság után sohajtozó népek leigázására, hónapokon keresztül altattak 's kecségtettek 's mikor eléggé elzsibbasztottak, eléggé nevelték a' pártütők erejét: akkor hozzá állott a' királyi hatalom, és a' mi homlokunkra akarja sütni a' pártütés bélyegét 's feltétlen megadásról beszél; mi a' feltétlen megadást illeti, mely a' válaszban irva van, ezt nem akarom saját nézetem szerint magyarázni, hanem magyarázni fogom tények elbeszélésével, melyek világosak.

Én az istennek különös rendelete szerint, a' mult országgyűlés végén, azon vettem magam észre, hogy a' királyi szék zsámolyára voltam állítva, mint a' királynak egyik ministere; és mielőtt oda állottam volna, a' királynak kezébe esküt tettem le, hogy meg fogom tartani azon törvényeket, melyeket a' nemzet alkotott, 's ő szentesített meg. 'S én, mint pénzügyminister, esküm 's kötelességem szerint, a' magyar pénzeknek, a' magyar népvéres veritéke keserves gyümölcsének az ország céljaira fordítását 's minden pazarlástól megóvását, kötelességemnek tartottam, nem csak mint hazafi, hanem úgy is, mint a' király által kinevezett minister, ki az ő kezébe tettem le az es-

küt, hogy meg fogom óvni az ország kincsforrásait; de midőn eskümet teljesíteni kezdettem, rosz néven kezdtek venni, hogy miért tagadom meg az ország pénzét oly céloktól, melyekre azt fordítani nem volt szabad!

Az országgyűlés összehívott, hogy adjon katonát 's gondoskodjék finánciális kuforrásokról az ország védelmére; 's midőn az országgyűlés mindkettőről gondoskodott, akkor a' király azt mondotta: rá nem állok ám én, hogy jogaitok védelmére állítsatok katonát, hogy legyenek kuforrásaitok a' katonaság fizetésére; hanem azt kívánom, hogy olvassátok meg ezen iratot, melyet az én kedves bécsi ministereim, a' nem kedves magyar ministereimhez Intéztek 's a' szerint cselekedjete, 's a' melyben a' bécsi ministerek kimondják, hogy a' magyar királynak, ki ausztriai császár is, az ausztriai császár rovására, nem volt szabad oly törvényeket szentesíteni, mint a' legutóbbiak. Ez az országgyűlés előtt felolvastott, ez a' nemzet előtt tudva van; 's ebből természetes következés volt, hogy a' nemzet azt mondotta: „én nem engedhetem, hogy Rajacsnak, kit a' császár hívének nevez, rablócsordái öldököljék a' magyarokat 's pusztítsák falvaikat; nem türhetem, hogy az oláhok irtózatossá gyilkolásokat kövessenek el, minőket az ember még nem hallott; nem türhetem, hogy pater Hurbán toborzza a' rablókat 's üssön be az országba; védelmezni kell magamat, hiszen hogy is kívánhatná a' király, hogy a' magyar hajoljon meg a' gyilkosok bárdjai előtt.“

'S ezen védelmi téren állunk most is. Voltak kedvező perczek, voltak olyanok, melyek könnyen elragadhaták a' melegkeblűeket; de felhívom istent, fel a' világot, felhívom a' történetet, feledkezett-e meg a' magyar anynyira, bizakodott-e el anynyira a' szerencse perczében, mikép kimondotta volna, hogy másképp áll, mint a' kényszerített védelem terén? Soha! eddig ezt az országgyűlés nem tette.

Azok az ármányok, melyek a' magyar ministerium megbuktatására elkövetettek, a' kisebb-szerű dolgok közé tartoznak; hanem végtére, midőn látták, hogy seregeinkkel meghódították Olaszországot, — meddig? az Isten tudja, mert nem sokára vége a' fegyvernyugvásnak, — miután Bécs elesett 's Ausztria az önkénynek prédájává lön; miután seregekkel, melyeket a' pártütők gyűjtöttek, meglepni készültek az országot; voltak emberek, kik mondották: még is különös do-

log, hogy 5-ik Ferdinánd a' magyarok ellen háborut viseljen, különös, mert hiszen ez a' becsületes ember megesküdött azon törvényekre, melyeket a' magyarok védelmeznek. Azt mondták tehát: tessék leszállni a' trónról! Hivatalos hírlapjaikban nyíltan kihirdették, miként ezen változtatásnak oka az, mert Ferencz József meg nem esküdött még a' magyar alkotmányra, következőkép lelkismeretének megsértése nélkül fel-forgathatja az országot; 's ezt mondták szemérem nélkül, olvashatta mindenki hivatalos lapjaikban, kinek ezek kezéhez kerültek, én olvastam. Tehát ez alapja Ferencz József trónra lépésének, 's Ferencz Józsefnek mint ausztriai császárnak ministerei, a' kremsieri országgyűlésen megkérdezte, hogy mit akarnak Magyarország harczával? azt mondták, hogy Magyarországot mint külön önálló országot türni, az ausztriai érdekekkel ellenkezik; következőkép azért viselnek háborut, hogy Magyarországot elfoglalják, az önálló nemzetek sorából kitöröljék 's az ausztriai birodalomba beleolvasszák. Ez mondatott a' kremsieri országgyűlésen, mire szoktak aztán egy, hoch'ot kiáltani.

Tehát már most méltóztassanak értelmezni azon szót, melyet herczeg Windischgrätz a' nemzet elébe szab: 'Unbedingte Unterwerfung.' A' tények nyíltan megmagyarázzák, hogy ez nem tehet, nem teszen egyebet, mint azt, hogy Magyarország megszűnjék Magyarország lenni és legyen az ausztriai birodalomnak eldirtolt tartományai közül egy, nemzeti lét, országos existencia nélkül, melyet még nehezebb időben is ezredéven át fel tudott e' nemzet tartani. Szóval: az unbedingte Unterwerfung annyit, hogy írja alá e' nemzet saját halálának ítéletét. (Általános felkiáltás: ugy van.)

Már most, kérdem tisztelt képviselőház, kitől a' béke ára gyanánt nem kívánnak kevesebbet, mint halált, a' nemzetnek halálát, ha nem is ember, kibéni önértet van; ha nem is magyar, kinek, a' multakára visszaemlékezve, kötelességei vannak ősei és maradéka iránt; ha nem is képviselő, kinek szent tiszte megőrizni e' nemzet jogait; hanem csak féreg volna, nyomorult féreg, mely a' földön csusz 's melynek azt kötik ki feltételül: béke lesz veled, hanem meghalsz; ha féreg volna mondom, nem védené magát a' halál ellen? Mi rosszabb történhetik velünk, mint hogy kitöröljenek a' nemzetek sorából? talán hogy egypárunknak leütik fejét 's az örökkevalóságba hamarabb mozdítanak át, mint a' természet törvényei szerint történt volna különben? Ez mind olyan dolog, hol nem arról van szó: meghalni vagy meg nem halni; hanem meghalni holnap vagy egy hét mulva, vagy talán

két esztendő mulva erőkimerültségben. Ez mindössze a' változás, mely történhetik közöttünk, a' megadás vagy meg nem adás esetében. De ha a' nemzettől kívánják, hogy haljon meg, nem volna-é gyávább, alávalóbb, nyomorultabb a' féregnél, ha azt mondaná: meghalok? Előbb megkísérte védelmezni magát, hiszen ha elvész sem történhetik rosszabb, mint hogy meghaljon, de jobb történhetik. (Zajos tetszés, éljenzés.) A' halál, melyet itt élénkbe szabnak, bizonyos; de mely a' harcz végén ráuk vár, nem bizonyos; mert van isten az égben 's a' nemzetben erő és ha élni akar, — élni fog! (Helyeslés, tetszés.)

Én tehát nem arról beszéllek, jó-é, tanácsos-é ezen a' téren alkudni; hanem azt mondom, hogy nem lehet. Ha a' borjút mészárszékre viszi a' mészáros, hogy leölje, 's szabadkozik a' kötélen, ez pedig azt mondja: ne szabadkozzál, legyen közöttünk béke de azon feltétel alatt, hogy végezzek ki; mit tesz ez? hiszen ez a' legrosszabb, a' mi történhetik vele? Védjük tehát magunkat, 's a' béke alkudozásról többé szólni sem kell, hanem csekély vélekedésem szerint azt mondani: Magyarország az önvédelem terén áll, oly igazságos téren, melynél igazságosabbat nem ismer a' historia, mégis kinyújtá az engesztelésre karjait; de azt felelték: halj meg, ha békét akarsz! Ha pedig így felelnek, nem tehetünk egyebet, mint hogy védelmezzük magunkat, mert hiszen halni lesz idő, erre még rá érünk akkor is, ha elvesztettük a' nemzeti létnek harczát. Azt kérde talán valaki, hát lehet-é valami remény a' jó kimenetelre? Erre ismét azt felelem: ha semmi remény nem volna is, a' nem is valószínűség, tehát a' véletlenségek sorában megtörténhetik az, hogy megmaradunk, ha védjük magunkat, de ha megadjuk magunkat, ugy bizonyosan elveszünk. Ha a' harmadik emeletről száz ember ugrik le, megtörténhetik, hogy talán egy talpra áll; 's már most, ha a' harmadik emeletben volna a' hóhér, ki azt mondaná: leütöm fejedet vagy ugorj: bizonyára leugrik, mert még megtörténhetik hogy életben marad. Ezen a' téren vagyunk 's így az sem lehet kérdés, hogy lehet-é jó kimenetel vagy nem? mert nincs egyéb választás, mint meghalni mindjárt vagy megkísérteni védelmünket. (Helyeslés!) 'S ha ezt mondom, ne méltóztassanak biztatásnak, kecségtetésnek tartani valamint azt sem, ha mondom, hogy e' nemzet, ha élni akar, élni fog. Ha a' honvédelmi bizottmány, a' nemzeti képviselők vagy bár ki azt mondja, ilyen amolyan erősek vagyunk, ez célra nem vezet; a' magyar nemzetnek millióit nem lehet legyilkolni; nem Ausztriának, hanem a' világnak sincs anynyi hatalma; és ha elvész, csak

öngyávasága által veszhetne el. Ha akarja védeni magát, élni fog; ha nem, elvész. (Igaz, helyes!) Hijában minden kecsegtetés, hogy ilyen amolyan erősek vagyunk 's nem akarom én sem kecsegtetni a' tisztelt képviselő házat, sőt azt mondom, ha nem védelmezi magát a' nemzet, ha nem áll fel mint egy férfiú, úgy meg fog halni, oly gyalázatosan, hogy a' nemzetek pökni fognak a' magyar népre; ellenben, ha védeni fogja magát, akkor megél. (Helyes!) Fogja-e ezt tenni? (mindnyájan felkiáltanak: fogjuk.) Ha fogja, akkor esküszöm az örökké való istenre, hogy akár én, akár ki a' kormányon, megmenti e' hazát; de ha nem teszi, akkor tessék leütni még ma fejemet, mert nem tudom megmenteni a' hazát. (Éljenezés, lelkesedés).

E' körül forog tehát a' kérdés 's én azt mondom, hogy mi küzdünk nehézségekkel kétségtelesen, de miben áll ezen nehézség? abban, hogy háromszáz esztendő óta systematice semmivé tették e' nemzetben a' harcias szellemet 's ha egyes perczenetnyi időben felhívták is harczra 's felengedték ébredni hősies szellemét: de aztán anynyival inkább iparkodtak systematice elfojtani azt ismét; 's ennek következése az, hogy — nyiltan megvallom — sergeink nem mindenütt állják ki a' tüzet, mint kellene. (Vége következik.)

Torda, jan. 20. A' Csucsától megfutamlott 's a' százsz büfészkekbe menekült ellnséges katonaságnak 's az oláh vérebekek városunkon keresztül vonulása után, mintha a' fekete sárga lobogók, melyek utczáink hosszában csoportosan hirdették lesujtott helyzetünket, utolagson is gyakorolnák zsibbasztó hatásukat kedélyeinkre, Torda város sokáig menthetlen semmit tevében nézett az isteni kegyelem 's Magyarhon segélye elébe. Csak fájdalommal lehetne e' pangás okainak taglalásába bocsátkozni 's-mivel már a' vészterhes napok, különös isteni kegyelemből nevezetes rossz következés nélkül telének el felettünk, míg a' Vincz elpusztulása után szomszédunkká vált Enyed kőhalomná romboltatott, vessünk fátyolt a' multakra 's ha magunk vagyunk a' hibások jobbi-

tsuk meg magunkat 's ha van valaki, ki magát hanyagsággal 's talán még ennél is rosszabb valamivel vádolhatja, térjen meg mig ideje van.

El végre e' hó 18-kán népgyűlésünk volt, intézkedendő a' Járát feldult, Toroczkót és más havasi helységeket fenyegető 's onnan Tordára kacsingató oláh rablócsordák feltartóztatása iránt. A' városház udvarán jókora tömeg polgár gyűlvén össze 's fen az erkélyeken vulgi stante corona, megjelent 14 év előtt volt főispánunk, most kormánybiztos Ugron István ur, czélszerű beszéddel buzdítván a' népet hazánk ügye és saját magán érdekébeni fölkelésre, felolvastatta azon megbizottak neveit, kiknek tiszte leend a' népet az utolsó menekültig felirni 's előleges intézkedéseket tenni a' nemzetörtség ujja alakítására. Szólottak még lelkesen és alkalomszerűleg Dobozi őrnagy, Olasz százados és Bánó hadnagy. 'S a' nép a' fajunk irányában elkövetett 's ezutánra is tervezett istentelenségek hallására fölriadván látszólagos tétlenség állapotából, egy szívvvel lélekkel elhatározá, hogy hazánk és saját érdekében mindeat megteend, mi hatalmában áll.

Elvárjuk a' tettek idejét 's majd akkor a' méltánylandót méltányolni 's a' bünt megróni szintén nem mulasztandja el a'

tudósító.

Adakozások az enyedi menekvők számára.
2-ik közlés.

1. Ruhane mükben. Hincz Sámuel. Brassai Samu. Fekete Mihály. B. Diószegi Antalné. Kraft József. Fülel István és neje. Incze Ferencz. Korda Györgyné. Czakó Jánosné. Kapitány Ferencz Károly. b. Ehrenfelsné Földvári Rozália

2. Pénzben. Özv. Incze Sámuelné 5 rf. Incze Sámuel 3. Incze Mihály 4. Fülel István 2. (kinevezett egyénnek adatott át.) Streicher Mihály 20. Rivnyák Sámuelné 10. Boros János 2. Czakó Jánosné 2. Összesen 48 rf. pengőben.

3. Gabonában gf. Kornis Gábor 10 véka lisztet. Baló István ur adott 100 véka elegy búzát és egy hordó bort.

Közli Nagy Ferencz,
tanár.

KÖLCSÖN KIADÓ PÉNZ.

1) Bizonyos mennyiségű pénz, kolozsvári tehermentes HÁZ hitelalapra törvényes kamat fizetés mellett kölcsön adó. Bővebb utosítást ad a' „Honvéd“ szerkesztője.

(1)

HIRDETÉS.

Az álladalom számára gabonát nagyobb meunyiségben szállítani vállalkozók jelentsek magokat nállam, b. monostor utca. Kribl haz.

Tar Imre.
Élmezési biztos.

(3 — 12)

Szerkeszti és saját bettivel nyomatja **Ocsvai Ferencz.**